

## บทคัดย่อ

รหัสโครงการ 52203060024/53203050010  
ชื่อโครงการ การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการวิสาหกิจ  
การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในเทศบาลตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย  
ชื่อนักวิจัย ผศ.ดร.บุษบา สิทธิการ สำนักวิชาการจัดการ  
ดร.ปิยธิดา เพียรลุประสิทธิ์ สำนักวิชาการจัดการ  
E-mail Address bussaba@mfu.ac.th / numairu@gmail.com  
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณแผ่นดิน สำนักงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ  
2552-2553  
ระยะเวลาทำการวิจัย 2 ปี ตั้งแต่ 16 เมษายน 2552 ถึง 15 ตุลาคม 2553

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดย 1) การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว 2) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว 3) ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) กำหนดแนวทางพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 5) ประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิธีการศึกษา ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย การจัดกิจกรรมประชุมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชน การประเมินบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติพรรณนา และข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลนางแลมีความโดดเด่น ด้านการเกษตร เป็นแหล่งปลูกสับปะรดพันธุ์นางแล และ พันธุ์ภูแล เหมาะสมที่จะได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ก็ประสบปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ และการผลิต และชุมชนขาดการตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เทศบาลตำบลนางแลมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อเป็นโอกาสในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยส่งเสริมการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการกีฬา สุขภาพ ประเพณีวัฒนธรรมและงานรื่นเริง การพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดย การซ่อมแซมถนน การจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการให้บริการการรักษาความปลอดภัยในการ

เดินทาง และการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และการส่งเสริมธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์

การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการวิสาหกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนในเทศบาลตำบลนางแล โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จด้านธุรกิจท่องเที่ยว ผลสัมฤทธิ์ของการอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน พบว่าผู้เข้ารับการอบรมฯ มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลตำบลนางแลประกอบด้วย

1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม และ การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร
2. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการจัดประเภท รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการสร้าง ช่อมแซมถนนหนทางเป็นประจำ
4. การอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนให้มีบริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม กำจัดขยะมูลฝอย ห้องน้ำสาธารณะ ระบบเตือนภัย และ ระบบสื่อสาร
5. การจัดการที่พักแรม โดยการ ส่งเสริมให้มีที่พักแบบโฮมสเตย์ และการส่งเสริมให้มีบริการในบ้านพักโฮมสเตย์ที่มีมาตรฐาน
6. การบริการเสริมทางการท่องเที่ยวโดยการมีศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
7. การจัดรายการนำเที่ยว โดยการวางแผนจัดรายการนำเที่ยวและการจัดทำตัวอย่างรายการนำเที่ยวเทศบาลตำบลนางแล

การประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลตำบลนางแลมีการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้มีประเด็นที่ต้องดำเนินการปรับปรุงได้แก่ การจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล การบำบัดน้ำเสีย และระบบการรักษาความปลอดภัย ระบบเตือนภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและการส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรและได้รับมาตรฐาน และการส่งเสริมการประกอบอาชีพและธุรกิจบริการ

## ABSTRACT

**Project code :** 52203060024/53203050010

**Project :** Enhancing Capacity Building of Local Authorities in management of Community Based Tourism (CBT) Enterprises at Nang Lae Municipality, Muang District, Chiang Rai Province. Phase I-II

**Researcher :** Asst.Prof.Dr.Bussaba Sitikarm, School of Management  
Dr.Piyathida Pianluprasit, School of Management

**E-mail Address :** bussaba@mfu.ac.th / numairu@gmail.com

**Duration :** April 16, 2009 - October 15, 2010

This study aimed to enhance capacity building of local authorities in management of community based tourism (CBT) enterprises. The study includes 1) tourism situation 2) roles of local authorities in management of CBT enterprises 3) development of local authorities' potentials in management of CBT enterprises 4) management approach for CBT enterprises and 5) evaluation of CBT enterprises management.

Research methodologies included in-depth interview, participated observation, focus groups, participatory rural appraisal, and assessment of local authorities' role, workshop training and study tour. The content analysis and descriptive analysis were used for qualitative data analysis whereas a statistic package of social science (SPSS).was used for quantitative data analysis.

The findings were as follows:

The Nang Lae Municipality has strength in agriculture especially the cultivation of Nang Lae and Phu Lae pineapples, where shall be promoted as agro-tourism destination in addition to cultural tourism and eco-tourism. However, the main problems are lacking of budget to support community production activities and lacking of locals' awareness on natural resource conservation issues.

The Nang Lae municipality has important roles in CBT development as tourism is seen as a tool for poverty deduction. These include: conservation and development of natural and socio-cultural resources; supporting tourism activities in relation to sport, health, culture and festival; developing accessibility in terms of road reconstruction and signposts; providing safety and security and other tourism infrastructure and; promoting home-stay business.

The development of local authorities' potentials in management of community based tourism comprised of workshop training and study tour at the best practice of community based tourism destinations. Thus, the participants gained more knowledge and better understanding on the CBT issues and they can apply knowledge to the development of CBT enterprises.

As a result, the CBT enterprise management approaches were summarized as follows.

1. Attraction: establishing a distribution center of local products; improving deteriorated tourist destinations and; promoting innovation for value added of agricultural products.
2. Activities: classification of all forms of tourism and its activities.
3. Accessibility: preparation of the signposts including direction signs, interpretation signs, logistics signs and; repairing the road condition.
4. Amenity: supporting food and beverages business, waste management, public toilets, warning system and communication system.
5. Accommodation: promoting home-stay business and its services according to home-stay standards.
6. Ancillary service; setting up tourist information center, tourist electronically information and improving the quality of the tourism product by using new technology
7. Setting up tour itinerary and planning for touring in Nang Lae Municipality

In aspects of CBT enterprises management evaluation, the study revealed that although the management was as planned in good level, there are some management issues that need to be improved. These are home-stay service, waste and water management system, security and warning system for tourists, promoting innovation for value added and standards of agricultural products as well as service businesses.